

ความคิดสร้างสรรค์ที่สรรค์สร้างได้

ชุตินา วงษ์พระลับ*

บทนำ

องค์ความรู้ที่นำมาพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ รวมถึง ความพยายามในการค้นพบสิ่งใหม่ๆ การคิดรูปแบบการดำเนินธุรกิจที่แตกต่างไปจากที่เป็นอยู่ จนกระทั่งการสร้างผลิตภัณฑ์ การสร้างผลงานที่แปลกใหม่ ล้วนแล้วมาจากบุคคลในชาติที่มีคุณลักษณะที่มีความคิดสร้างสรรค์ อันหมายถึงบุคคลที่ชอบคิด ริเริ่มหาแนวทางทำสิ่งใหม่ๆ บทความนี้ผู้อ่านจะได้ทราบถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ แนวทางการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เขียนได้ใช้ในการส่งเสริม และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดในหลากหลายแง่มุม ตลอดจนอุปสรรคต่างๆ ที่ทำให้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนลดน้อยลง หรือหมดไป ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างการประเมินความคิดสร้างสรรค์ ที่เป็นชิ้นงานโดยใช้การประเมินตามสภาพจริงในรายวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งหวังว่าบทความนี้จะเป็ประโยชน์ต่อครู ที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียน มีความคิดสร้างสรรค์ และหวังว่าจะมีประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครองได้ทราบถึงแนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ให้แก่เด็กๆ ในการดูแลให้เติบโตเป็นเยาวชนที่ประเทศต้องการต่อไป

ความคิดสร้างสรรค์เป็นสมรรถภาพทางด้านสมองที่มีอยู่ในตัวของมนุษย์ทุกคน ซึ่งจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล (ริณา ประชากุล, 2549: 14-21) ทอแรนซ์ (E. Paul Torrance) ผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการสร้างสรรค์ ได้ให้แนวคิดไว้ว่า หากได้มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และ ฝึกฝนในเด็กยิ่งเร็วเท่าใด ยิ่งเป็นการดี เพราะวัยเด็กเป็นช่วงที่มีความคิดจินตนาการสูงจนสามารถพัฒนาศักยภาพความคิด

สร้างสรรค์เพิ่มขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ ในการจัดการเรียนการสอนที่ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กัลยา อัมพปฎิภาค, 2547:10-13) ความคิดสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบ สำคัญที่ได้รับอิทธิพลพื้นฐานมาจากทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด (Guilford) ที่อธิบายไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้หลายทิศทางหรือเรียกว่า “ลักษณะการคิดแบบออกนอกราย (Divergent Thinking)” จากการศึกษาพบว่า ฮารี พันธมณี (2537 : 35-39) ได้นำรายละเอียดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ นำมาสรุปไว้ ดังนี้

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

1. ความคิดคล่องตัว (Fluency) เป็นความสามารถในการคิดหาแนวทางที่คล้ายกันในการแก้ปัญหาได้หลายแนวทางในเวลาที่กำหนด ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ ความคิดคล่องตัวในด้านถ้อยคำ (Word Fluency) ความคิดคล่องตัวในเรื่องการโยงความสัมพันธ์ (Associational Fluency) ความคิดคล่องตัวทางการแสดงออก (Expressional Fluency) และความคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency)

2. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) เป็นความสามารถในการหาแนวทางที่ไม่ซ้ำกันได้หลายแนวทางในการแก้ปัญหา เช่น ให้คิดว่าจะนำแก้วพลาสติกไปใช้ทำอะไรได้บ้างภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นในทันทีทันใด (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถที่จะคิดได้หลายทิศทาง

* อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง)

ในเวลาที่กำหนด และความคิดยืดหยุ่นในการดัดแปลง (Adaptive Flexibility) เป็นความสามารถในการดัดแปลงความรู้ หรือประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์หลายๆ ด้าน

3. ความคิดริเริ่ม (Originality) เป็นความคิดที่แปลกแตกต่างจากความคิดเดิมซึ่งไม่เหมือนใครอาจเกิดจากการนำความรู้เดิมมาคิดดัดแปลงและประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้น ความคิดริเริ่มจึงเป็นลักษณะความคิดที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ความคิดริเริ่มนี้จึงเป็นลักษณะความคิดที่เกิดขึ้นด้วยการอาศัยความกล้าคิด กล้าลอง

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) เป็นความคิดในรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปได้ที่จะนำความคิดนั้นไปสู่การปฏิบัติการสร้างการกระทำให้เป็นผลสำเร็จ ทำให้เกิดผลงานหรือผลิตผลสร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อทำให้ความคิดริเริ่มนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

ทอแรนซ์ (Gowan, demos & Torrance, 1967: 158) นักจิตวิทยาและนักการศึกษาชาวอเมริกันเป็นผู้ที่สนใจศึกษาวิจัยเรื่องความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนการสอนไว้อย่างกว้างขวางซึ่งได้เสนอหลักในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้หลายประการ ซึ่งเขาเน้นตัวครูกับนักเรียนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. การส่งเสริมให้เด็กถามและให้ความสนใจต่อคำถาม และคำถามที่แปลกๆ ของเด็ก และเขายังเน้นว่าพ่อแม่หรือครูไม่ควรมุ่งที่คำตอบที่ถูกแต่เพียงอย่างเดียว เพราะในการแก้ปัญหาแม้เด็กจะใช้วิธีเดา เสี่ยงบ้างก็ควรจะยอม แต่ครูจะกระตุ้นให้เด็กได้วิเคราะห์ ค้นหาเพื่อพิสูจน์การเดาโดยใช้การสังเกตและประสบการณ์ของเด็กเอง

2. การตั้งใจฟังและเอาใจใส่ต่อความคิดแปลกๆ ของเด็กด้วยใจเป็นกลาง เมื่อเด็กแสดงความคิดเห็นในเรื่องใด แม้จะเป็นความคิดที่ยังไม่เคยได้ยินมาก่อน ผู้ใหญ่ก็อย่าเพิ่งตัดสินและลิดรอนความคิดนั้น ผู้ใหญ่ควรรับฟังไว้ก่อน

3. ผู้ใหญ่ควรกระตือรือร้นต่อคำถามที่แปลกๆ ของเด็กด้วยการตอบคำถามอย่างมีชีวิตชีวาหรือชี้แนะให้เด็กหาคำตอบจากแหล่งต่างๆ ด้วยตนเอง

4. แสดงเน้นให้เด็กเห็นว่าความคิดของเด็กนั้นมีคุณค่าและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ เช่น จากภาพที่เด็กวาด อาจนำไปเป็นลายถ้วยชาม ภาชนะ เป็นภาพปฏิทินบัตร ส.ค.ส. เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจ และมีกำลังใจที่จะคิดสร้างสรรค์ต่อไป

5. กระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ควรให้ออกาสและเตรียมการให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง และยกย่องเด็กที่มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูอาจจะเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ ลดการอธิบายและบรรยายลงบ้าง แต่เพิ่มการให้นักเรียนมีส่วนร่วมริเริ่มกิจกรรมด้วยตนเองมากขึ้น

6. เปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้ ค้นคว้าอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ โดยไม่ต้องใช้วิธีขู่ด้วยคะแนน หรือการสอบ การตรวจสอบ เป็นต้น

7. พึงระลึกว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในเด็กจะต้องใช้เวลาพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป

8. ส่งเสริมให้เด็กใช้จินตนาการของตนเอง และยกย่องชมเชยเมื่อเด็กมีจินตนาการที่แปลกและมีคุณค่า จะเห็นได้ว่า ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัดเตรียมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถของสมองเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ในการสอนของครูมีวิธีการที่หลากหลายและ เหมาะสมที่ทำให้ผู้เรียนมีความคิดคล่อง ความคิดหลากหลาย และความคิดสร้างสรรค์ พอสรุปได้ดังนี้ (สุพัตรา ทาวงศ์, 2553: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

แนวการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

1) การสอน (Paradox) หมายถึง การสอนเกี่ยวกับการคิดเห็นในลักษณะความคิดเห็นที่ขัดแย้งในตัวเอง ความคิดเห็นซึ่งค้านกับสามัญสำนึก ความจริงที่สามารถเชื่อถือหรืออธิบายได้ ความเห็นหรือความเชื่อที่ฟังใจมานาน ซึ่งการคิดในลักษณะดังกล่าว นอกจากจะเป็นวิธีการฝึกประเมินค่าระหว่างข้อมูลที่แท้จริงแล้วยังช่วยให้คิดในสิ่งที่แตกต่างไปจากรูปแบบเดิมที่เคยมี เป็นการฝึกมองในรูปแบบเดิมให้แตกต่างออกไป และเป็นส่งเสริมความคิดเห็นไม่ให้คล้อยตามกัน (Non -

Conformity) โดยปราศจากเหตุผล ดังนั้นในการสอนของครูจึงควรกำหนดให้รวบรวมข้อคิดเห็นหรือคำถามแล้วให้ผู้เรียน แสดงทักษะด้วยการอภิปรายโต้วาที หรือแสดงความคิดเห็นในกลุ่มย่อยก็ได้

กิจกรรมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นี้ ผู้เรียนจะต้องคิดคำศัพท์ที่มีความหมายขัดแย้งกับคำที่กำหนดมาให้ และเมื่อนำมารวมกันจะเกิดความหมายใหม่

(Find the words to make paradoxes.)

Examples : silence bomb

1. .... honey	2. .... ice
3. .... lemon	4. .... enemy
5. .... millionaire	6. .... happiness
7. .... of silence	8. .... of paradise

2) การพิจารณาลักษณะ (Attribute) หมายถึง การสอนให้ คิดพิจารณาลักษณะต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ ทั้งของมนุษย์ สัตว์ สิ่งของ ในลักษณะที่แปลกแตกต่างไปกว่าที่เคยคิด รวมทั้งในลักษณะที่คาดไม่ถึง

จากกิจกรรมนี้ผู้เรียนจะต้องคิดเปรียบเทียบ โดยพิจารณารายละเอียด ให้มีแง่มุมที่แตกต่างของคนและสัตว์ ไม่ว่าจะเป็นอวัยวะ ด้านอารมณ์ โดยต้องอยู่บนพื้นฐานการเปรียบเทียบที่เป็นจริง

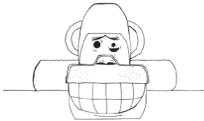
Activity I: Write the similarities and the differences of the picture, comparing to animals and human beings

Human beings		Animals	
Similarities	Differences	Similarities	Differences

กิจกรรมนี้ผู้เรียนได้ฝึกคิดหาคำศัพท์ โดยผู้เรียนต้องมีความคิดริเริ่มในการเขียนคำศัพท์ที่มีความเชื่อมโยงกับภาพ ภาพที่ใช้ควรเป็นภาพที่มีอยู่จริง แต่ต้องนำมาดัดแปลงให้มีความแปลกไปจากเดิม เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดในแง่มุมที่แตกต่างจากเดิม

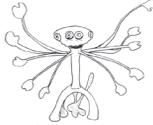
Activity I I: Draw creative robot or animal and name it like the given examples.

A hungry monkey *
Picture one

A fish hunter *
Picture two

A spider monkey *
Picture three

3) การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย (Analogies)
หมายถึง การเปรียบเทียบสิ่งของหรือสถานการณ์การณ์
ที่คล้ายคลึงกัน แตกต่างกันหรือตรงกันข้ามกัน อาจเป็น
คำเปรียบเทียบ คำพังเพย สุภาษิต

กิจกรรมนี้ผู้เรียนได้ฝึกการความคิดคล่อง และ
ความคิดที่หลากหลาย โดยการคิดหาคำศัพท์ในลักษณะ
ต่างๆ เช่น คำตรงข้าม อาชีพ ความสัมพันธ์ของสิ่งของ
 เป็นต้น

Activity I : Find the Appropriate match

Write the answer of the following analogies.

Tooth : Dentist	Hair:-?-
Pure : Purify	Short: -?-
Soccer : Ball	Badminton -?-
Loose : Tight	Deep : -?-
Wise : Wisdom	Rough : -?-
Big : Bigger	Bad : -?-
Polite : Impolite	Responsible :-?-

Activity II: Choose word for the following

- 1) Scissors are to _____ as pen is to write.
glue   pencil   metal   cut
- 2) Hammer is to nail as screwdriver is to _____.
wall   screw   hit   twist
- 3) Cub is to lion as _____ is to cow.
zoo   milk   farm   calf
- 4) Hard is to _____ as big is to small.
soft   metal   large   rock
- 5) Scarf is to neck as ring is to _____.
hand   finger   collar   head

4) การบอกสิ่งที่คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง (Discrepancies) หมายถึง การแสดงความคิดเห็น บ่งชี้ถึงสิ่งที่คลาดเคลื่อนจากความจริง ผิดปกติไปจากธรรมดาทั่วไป หรือสิ่งที่ยังไม่สมบูรณ์

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียน ใช้จินตนาการในการอธิบายถึงประเด็นที่เป็นไปได้ ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยใช้เหตุและผล เพื่อให้สถานการณ์ที่กำหนด มีความสมบูรณ์

Situation I : write 10 sentences explaining what has happened before the situation you see.

Picture four *

กิจกรรมนี้ใช้คำถามเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียน คิดหาคำตอบที่หลากหลาย ต้องตอบคำถามที่ละเอียดในจนในที่สุดสามารถสรุปเรื่องราวจากคำตอบได้อย่างสมบูรณ์

Situation I I : Look at the pictures and answer the questions using your imagination.

Questions:

- 1 What happens to him?
- 2 Who does he talk to?
- 3 Where is he?
- 4 What will happen next?
5. What is his name?

Questions:

1. What does he want to do?
2. Why is he crying?
3. Where is he?
4. Is there anyone help him?
5. What is his name?

5) การค้นหาคำตอบคำถามที่กำกวมไม่ชัดเจน (Tolerance for ambiguity) เป็นการฝึกให้ผู้เรียน มีความอดทนและพยายามที่จะค้นคว้าหาคำตอบต่อปัญหาที่กำกวม สามารถตีความได้เป็นสองนัย ลึกกลับ รวมทั้งท้าทายความคิด

จากภาพจะเห็นได้ว่าเป็นภาพที่คลุมเครือไม่ชัดเจน ส่งผลให้ผู้เรียนต้องคิดพิจารณา ให้อบคอบ และตัดสินใจให้ได้ว่าเป็นภาพอะไร พร้อมตั้งชื่อภาพ และเขียนเรื่องประกอบ

Look at the picture. Write at least 10 sentences to make a story and give the title of your story.

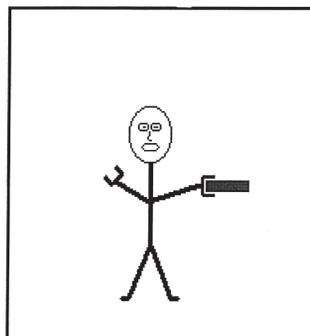
---

6) ทักษะการมองภาพในมิติต่างๆ (Visualization skill) หมายถึง การฝึกให้แสดงความรู้สึกนึกคิดจากภาพในแง่มุม แปรกใหม่ ไม่ซ้ำเดิม

กิจกรรมนี้ฝึกให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่ม โดยปกติคำตอบจะรู้กันโดยทั่วไปว่า ท่อนไม้ต้องตกลงมา เพราะแรงโน้มถ่วงของโลก แต่ถ้าผู้เรียนมีความคิดแตกต่าง และคิดถึงสถานที่ที่ที่แตกต่างกัน คำตอบก็จะแตกต่าง เช่น

ถ้าถือท่อนไม้อยู่ในตึกน้ำ หรือถือท่อนไม้บนอวกาศ คำตอบที่ได้ ท่อนไม้จะไม่ตกลงมา

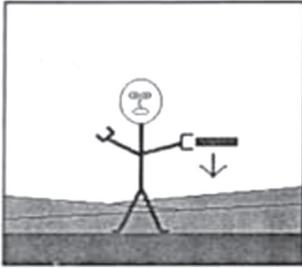
Have a look at the picture below. It shows a person holding a block of wood. Now, what will happen to the piece of wood when the person lets go of it?

The answer is that it depends on where the person is and the environment they are in :

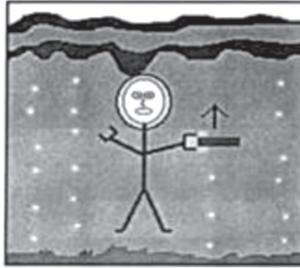

If the person is on e arth

The block of wood will drop DOWN to the ground as it is drawn to earth by gravity

If the person is under water

The block of wood will float UP to the surface of the water because It is less dense than water.

If the person is in space....

The block of wood will Not MOVE because there are no overall forces in any direction.

7) พัฒนาการเขียนอย่างสร้างสรรค์ (a creative writing skill) หมายถึง การฝึกให้แสดงความคิด ความรู้สึก การจินตนาการผ่านการเขียนบรรยายหรือพรรณนาให้เห็นภาพชัดเจน

กิจกรรมนี้ผู้เรียนต้องคิดคำศัพท์ใหม่ให้ได้มากที่สุด จากคำที่กำหนดมาให้ โดยคำใหม่จะต้องมีความหมาย เป็นกิจกรรมส่งเสริมความคิดคล่อง และความคิดริเริ่ม

Activity I: Word Hunting

Create as many words as you can from the given words.

Station : an in no on so at is not it ant sat sin son to tin toast

Engineer :

.....

.....

Policeman :

.....

.....

กิจกรรมนี้ผู้เรียนจะมีความคิดคล่อง โดยนำตัวอักษรไปเติมหน้า หรือหลังคำ และเกิดเป็นคำใหม่ ทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนไป

Activity II: Add- A- Letter

Add a new word by adding one new letter to the beginning or end of the following.

ever..... Every	ill .....
at ..... sat	thin .....
rank	sea .....
each	own.....
ate	am.....
harm.....	car .....
her	and .....

8) การประเมินสถานการณ์ (Evaluate Situations) หมายถึง การฝึกให้หาคำตอบโดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นและความหมายเกี่ยวเนื่องกัน ด้วยการตั้งคำถามว่าถ้าสิ่งเกิดขึ้นแล้วจะเกิดผลอย่างไร

จากประโยคสมมุติที่กำหนดให้ ผู้เรียนจะมีความคิดริเริ่ม และความคิดที่หลากหลายว่าจะเกิดอะไรขึ้น ผู้เรียนได้ฝึกการใช้จินตนาการ มาเชื่อมโยงเพื่อให้ได้ข้อความที่สมบูรณ์

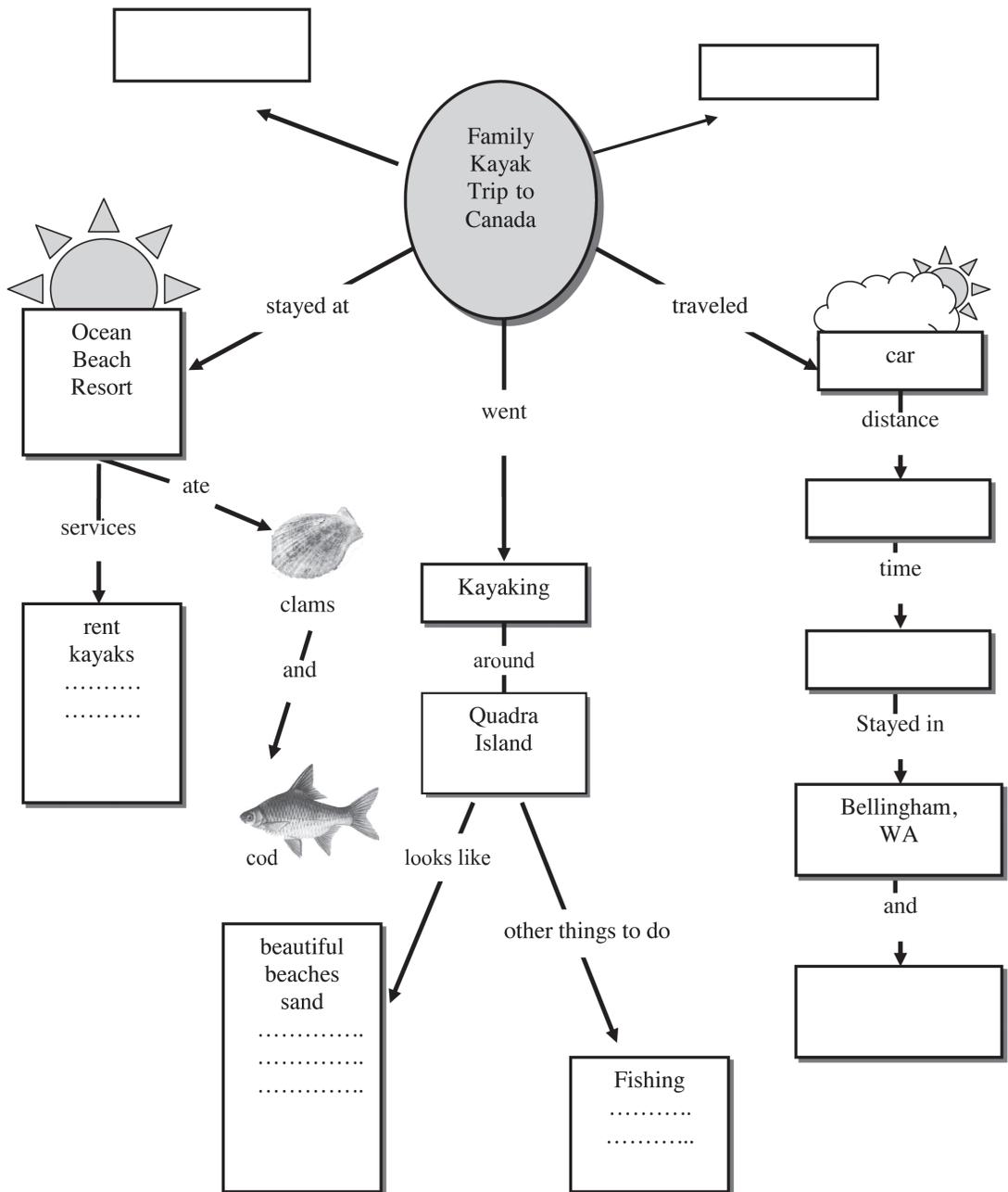
Complete the sentences with your imagination. Write your idea to complete the sentences.

- 1 If there is no water, ...
- 2 If man has only one tooth, ...
- 3 If a bird can't fly, ...
- 4 If elephants have no legs, ...
- 5 If one rice is bigger than a coconut, ...
- 6 If one rice is bigger than a coconut, ...
- 7 If a lady has 10 faces, ...
- 8 If a snake has 4 legs, ...
- 9 If man can fly as a bird, ...
- 10 If a mosquito is as big as a bird, ...

9) Mind Map คือ การถ่ายทอดความคิด หรือ ข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่ในสมองลงกระดาษ ยังช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ง่าย เนื่องจากจะเห็นเป็นภาพรวม และเปิดโอกาสให้สมองเชื่อมโยงต่อข้อมูลหรือความคิดต่างๆ เข้าหากันได้ง่าย ผังความคิด (Mind Map) กระตุ้นให้คิดแก้ไขปัญหา โดยเปิดโอกาสให้มองเห็นวิธีใหม่ๆ ที่สร้างสรรค์

จากกิจกรรมนี้ผู้เรียน จะกำหนดถึงรายละเอียด ในแต่ละประเด็นด้วยตนเอง เช่น จะเดินทางไปอย่างไร กิจกรรมที่คิดว่าจะทำมีอะไรบ้าง นอกจากนี้ผู้เรียน สามารถเพิ่มเติมรายละเอียด มากกว่าประเด็นที่กำหนด เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดอะไรที่แปลกใหม่

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สามารถทำได้หลายทาง ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน การสร้างสภาพแวดล้อม หรือเจตคติของผู้ใกล้ชิด นอกจากการส่งเสริมแล้ว ก็ต้องขจัดอุปสรรคให้หมดไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นอุปสรรคที่เกิดจากพฤติกรรมของผู้เรียน วัฒนธรรมบรรยากาศในการเรียนการสอน ถ้าครูเข้าใจและสามารถหาวิธีการขจัดอุปสรรคดังกล่าวได้ จะทำให้การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อารีพันธ์มณี (2537 : 122-126)

อุปสรรคของความคิดสร้างสรรค์

1. การไม่ชอบให้ซักถาม หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ไม่ชอบและไม่สนับสนุนให้เด็กเป็นคนช่างถามหรือขยับขยับการถามและรู้สึกรำคาญ และโดยเฉพาะเด็กบางคนชอบคำถามแปลกๆ เช่น คนเกิดมาจากทางไหน “สูญญาคาคืออะไร” “ทำไมน้ำตกจึงไม่ไหลย้อนขึ้นไปบนภูเขา”
2. การเอาอย่างกันหรือการทำตามอย่างกัน เปลี่ยนแบบของเดิม การทำในสิ่งที่เหมือนเดิมก็จะไม่ทำให้เกิดสิ่งแปลกใหม่หรือความคิดสร้างสรรค์ขึ้น
3. วัฒนธรรมที่เน้นความสำเร็จและปรณามความล้มเหลว หมายถึง การที่สังคมมีค่านิยมต่อความสำเร็จมากเกินไป เมื่อมีการทำอะไรแล้วก็ต้องการให้เกิดความสำเร็จเพียงอย่างเดียว ความล้มเหลวเป็นสิ่งที่ไม่ยอมรับและทำให้อับอาย ดังนั้น จึงทำให้เด็กไม่กล้าทดลองของใหม่ เพราะกลัวความล้มเหลวและผลที่ได้รับจากสังคม คือการดูถูกดูแคลน ลักษณะเหล่านี้จึงเป็นเหตุให้เกิดความหวาดกลัว ไม่กล้าทดลอง ความคิดความสนใจของตนหรือวิหยาการใหม่ๆ อันเป็นทางไปสู่การสร้างสรรค์
4. บรรยากาศที่เคร่งเครียดและเอาจริงเอาจังมากเกินไป หมายความว่า การกระทำ และความคิดทุกอย่างจะต้องอยู่ในระเบียบแบบแผนอย่างเคร่งเครียด
5. ความกลัว หมายถึง ความไม่กล้าคิดไม่กล้าแสดง และไม่กล้ากระทำให้สิ่งใหม่ เพราะกลัวการถูกหัวเราะเยาะ กลัวการถูกตำหนิติเตียน กลัวเสียหน้า กลัวเพื่อนว่าโง่ และกลัวการถูกลงโทษ เช่น การแสดงความ

คิดเห็นในการประชุม ผู้ใหญ่ก็ไม่กล้าแสดงเพราะกลัวเด็กหาว่าความคิดเก่าล้าสมัยไม่เข้าท่า หรือผู้อาวุโสหน่อยก็ไม่กล้า เพราะกลัวผู้ใหญ่จะมองเป็นคนก้าวร้าว ไม่สุภาพ จึงทำให้ไม่มีการแสดงความคิดใหม่ๆ เพราะความกลัวเป็นตัวบั่นทอนความคิดสร้างสรรค์อย่างยิ่ง และจงระลึกเสมอว่าคนที่กลัวการทำผิดคือคนที่ไม่ได้ทำอะไรเลย

6. ความเคยชิน หมายถึง การยอมรับหรือการติดอยู่กับรูปแบบหรือ การกระทำเดิมที่เคยทำเป็นประจำโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใหม่

7. ความเฉื่อยชาหมายถึง ความอืดอาด เชื่องช้า และความล่าช้าในการริเริ่มทั้งความคิดและการกระทำ ความเฉื่อยชา เป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อการสร้างสรรค์ เป็นการแสดงถึงการขาดความคิดริเริ่ม

การประเมินความคิดสร้างสรรค์ (ประเภทชิ้นงาน)

มีการประเมินความคิดสร้างสรรค์ในหลายลักษณะ ในที่นี้ผู้เขียนขอกล่าวถึงการประเมินความคิดสร้างสรรค์ ที่เป็นลักษณะของชิ้นงานหรือผลผลิตของผู้เรียนซึ่งล้วนเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงจินตนาการ ความคิดที่มีหลายมุมมองของผู้สอนสามารถใช้การประเมินตามสภาพจริงที่ประเมินได้ถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ผู้เขียนขอยกตัวอย่างการประเมินผลงานของนักเรียน

Create meaningful sentences which relate to the picture as many as you can within 10 minutes

*Picture six ยกตัวอย่างการประเมินผลงานของนักเรียน

ตัวอย่างเกณฑ์การประเมินความสามารถทางการคิดสร้างสรรค์จากชิ้นงานของนักเรียน

<p style="text-align: center;">เกณฑ์การประเมินความสามารถ ทางการคิดสร้างสรรค์จากชิ้นงานของนักเรียน (กรณีชิ้นงานเป็นการแต่งประโยคจากภาพ) *</p>				
รายการประเมิน	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			ค่าน้ำหนัก คะแนน
	3	2	1	
ความคล่องในการแต่งประโยค	มีจำนวนประโยคที่แต่ง ตั้งแต่ 12 ประโยคขึ้นไป	มีจำนวนประโยคที่แต่ง 9-11 ประโยค	มีจำนวนประโยคที่แต่งไม่เกิน 8 ประโยค	1
ความหลากหลายของประโยค	มีประเภทของประโยคแตกต่างกัน ตั้งแต่ 4 ประเภทขึ้นไป	มีประเภทของประโยคแตกต่างกัน ตั้งแต่ 2-3 ประโยคขึ้นไป	มีประเภทของประโยคเพียงประเภทเดียว	2
ความคิดริเริ่มในการแต่งประโยค	ลักษณะของประโยคที่แต่งซ้ำกับคนอื่น ไม่เกิน 12 คน	ลักษณะของประโยคที่แต่งซ้ำกับคนอื่น 13-25 คน	ลักษณะของประโยคที่แต่งซ้ำกับคนอื่น มากกว่า 25 คน	3

เกณฑ์การประเมิน : ตั้งแต่ 15 คะแนนขึ้นไป   อยู่ในระดับ ยอดเยี่ยม
ระหว่าง 10 - 14 คะแนน   อยู่ในระดับ ดี
ระหว่าง 6-9 คะแนน   อยู่ในระดับ พอใช้

* อีรัชัย เนตรถนอมศักดิ์. (2550). *แนวทางการพัฒนางานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน* ขอนแก่น: โรงพิมพ์แอนนาออฟเซต
ขอนแก่น ปรับปรุงจาก ชุตินา วงษ์พระลับ. (2549). *ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง) ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบสหวิทยาการ. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิตสาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทสรุป

จากที่กล่าวมาคงพอจะเห็นภาพรวม และความเกี่ยวพันขององค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์รวมทั้งอุปสรรคต่างๆ ที่เป็นปัจจัยทำลายความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน อย่างไรก็ตามการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้นได้จากการปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ควรส่งเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ภายในห้องเรียนให้นักเรียนได้ฝึกฝนกระบวนการคิด จากกิจกรรมที่หลากหลาย

อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมี จะมีพฤติกรรมที่อยากรู้อยากเห็น ชอบเสาะแสวงหาความรู้ มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งแปลกใหม่ มีความพึงพอใจและสนุกสนานกับการใช้ความคิด มีความคล่องตัว ที่ความยืดหยุ่นในการคิด มีจินตนาการสูง ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวของเยาวชน อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่างๆ ทั้งส่วนตนและปัญหาของชาติ รวมทั้งบุคคลเหล่านี้จะทำการที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมโดยรวม

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543.
- กัลยา อัมพภูภาค. (2547). การส่งเสริมให้นักเรียนคิดอย่างสร้างสรรค์: วารสารการศึกษาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี, 33(132), 10-13
- ชุตินา วงษ์พระลับ. (2549). **ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง) ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบสหวิทยาการ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์. (2550). **แนวทางการพัฒนางานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน** ขอนแก่น: โรงพิมพ์แอนนาออฟเซตขอนแก่น
- สุพัตรา ทาวงศ์. (ม.ป.ป.). **ความคิดสร้างสรรค์** ค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2553 จาก <http://blog.buu.ac.th/blog/arom/>
- วีณา ประชากุล. (2549). การวัดความคิดอย่างสร้างสรรค์: วารสารวิชาการ, 9 (2), 14-21
- อารี พันธุ์มณี. (2537). **ความคิดอย่างสร้างสรรค์**: กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ 1412
- Gowan, John Curtis, Demos, Georg D. & Torrance, E. Paul. (Comp.). (1967). **Creativity: its Educational Implications.** New York: Wiley